सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या कॉर्पोरेट-सामाजिक जबाबदारी (CSR) धोरणात सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांकः क्र. संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.३६/आरोग्य शिक्षण (E-१३२६०५६)

गो. ते. रुग्णालय संकुल इमारत, १०वा मजला,
मंत्रालय, एल.टी. मार्ग, मुंबई
दिनांक: १४ ऑक्टोबर, २०२५

वाचा-

१. शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र. संकीर्ण-२०२३/प्र. क्र.२७१/आरोग्य-३अ, दि. १३ ऑगस्ट, २०२४
२. सहसंचालक (रुग्णालये), आरोग्य सेवा, मुंबई यांचे पत्र क्र. जा. क्र. राआसे/ CSR Cell/ PhD CSR Policy/ ५९४३७-३८/२०२५, दि.०४ सप्टेंबर, २०२५.

प्रस्तावना :-

राज्याच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत जनतेच्या सर्वांगीण आरोग्यासाठी विविध उपक्रम राबविले जातात. हे उपक्रम प्रभावीपणे अंमलात आणण्यासाठी निधीची आवश्यकता भासते. तसेच विविध बहुराष्ट्रीय व नामांकित कंपन्यांचे प्रतिनिधी त्यांच्या उपलब्ध CSR निधीच्या योग्य नियोजनासाठी विभागाशी संपर्क साधत असतात. सार्वजनिक आरोग्य विभागाची प्रमुख उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी कॉर्पोरेट संस्थांचा पाठिंबा मिळणे आवश्यक असून त्याद्वारे रुग्णांना अत्याधुनिक, दर्जेदार आणि परवडणाऱ्या आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देणे प्रशासकीयदृष्ट्या व्यवहार्य ठरते. याकरिता सार्वजनिक आरोग्य विभागाशी संबंधित कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (CSR) प्रकरणांची जलद, पारदर्शक आणि प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी वाचा क्र. १ अन्वये धोरण निश्चित करण्यात आले होते. तथापि, सदर धोरणाच्या अंमलबजावणीदरम्यान उद्भवलेल्या प्रशासकीय अडचणी तसेच आवश्यक कालसुसंगत बदल लक्षात घेऊन या धोरणामध्ये सुधारणा करण्याबाबतचा प्रस्ताव वाचा क्र. २ अन्वये आरोग्य सेवा आयुक्तालयाने सादर केला आहे. त्यानुसार वाचा क्र. १ अन्वये निश्चित करण्यात आलेले या विभागांतर्गत CSR संबंधीचे धोरण अधिक्रमित करून सुधारित धोरण निश्चित करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :

सार्वजनिक आरोग्य विभागाअंतर्गत कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (CSR) संदर्भात शासन निर्णय दि. १३ ऑगस्ट, २०२४ अन्वये निश्चित करण्यात आलेले धोरण अधिक्रमित करून, सुधारित धोरण पुढीलप्रमाणे निश्चित करण्यात येत आहे.

(अ) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (CSR) धोरणाची व्याप्ती व उद्दिष्टे

१) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत उपक्रम प्रभावीपणे राबविण्यासाठी धोरणात्मक तसेच कायदेशीर चौकट विकसित करणे, यामुळे सार्वजनिक आरोग्य विभागामध्ये CSR उपक्रमांचे नियोजन, अंमलबजावणी आणि मूल्यांकन सुसंगत व पारदर्शक रितीने होईल.

२) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीच्या माध्यमातून राज्यातील सार्वजनिक आरोग्याशी संबंधित विविध उपक्रम प्रत्यक्षात आणणे, त्यांचा आढावा घेणे, आवश्यकतेनुसार सुधारणा करणे व संबंधित घटकांशी सातत्याने समन्वय साधणे.

३) सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या आवश्यकतेनुसार आणि कॉर्पोरेट भागीदारांच्या अपेक्षेनुसार CSR निधीचा योग्य वापर सुनिश्चित करण्यासाठी कॉर्पोरेट भागीदारांशी प्रभावी व सातत्यपूर्ण समन्वय राखणे.

४) कॉर्पोरेट भागीदारांकडे उपलब्ध असलेली तांत्रिक क्षमता, व्यवस्थापन कौशल्ये व संसाधनांचा उपयोग करून राज्यातील आरोग्य सेवांचा दर्जा वाढवणे.

५) CSR प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीदरम्यान स्थानिक पातळीवर रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देणे व उद्योजकतेला प्रोत्साहन देणे.

६) विभागाला आवश्यकतेनुसार कार्यशाळा, चर्चासत्र, परिषदा, विनिमय कार्यक्रम (Exchange Programmes), प्रशिक्षण शिबिरे इत्यादी उपक्रमांचे आयोजन करून आरोग्य व्यवस्थेतील कर्मचाऱ्यांची क्षमतावृद्धी करणे.

७) CSR उपक्रमांमध्ये विभागातील तसेच कॉर्पोरेट संस्थांतील कर्मचाऱ्यांचा सक्रिय सहभाग सुनिश्चित करणे, त्याद्वारे जबाबदारीची व सेवाभावाची जाणीव वाढवणे.

(आ) केंद्र शासनाच्या कंपनी कायदा, २०१३ च्या अनुसूची-VII आणि कलम १३५ (१) नुसार कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी (CSR) अंतर्गत खालीलप्रमाणे उपक्रमांचा समावेश आहे. त्यामधील सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या उपक्रमाकरिता निधीचा विनियोग प्राधान्याने करण्यात यावा.

१) उपासमार, दारिद्रय आणि कुपोषण निर्मूलन आणि आरोग्यसेवेसह प्रतिबंधात्मक आरोग्य सेवेला प्रोत्साहन देणे, स्वच्छतेच्या प्रचारासाठी केंद्र सरकारने स्थापन केलेल्या स्वच्छ भारत कोषामध्ये योगदान देणे आणि पिण्याचे शुद्ध पाणी उपलब्ध करणे.

२) विशेषतः मुले, महिला, वृद्ध, अपंग आणि उपजीविकावर्धन प्रकल्पांसाठी व्यावसायिक कौशल्ये वाढविणारे विशेष शिक्षण आणि रोजगार यासह शिक्षणाचा प्रचार करणे.

३) स्त्री-पुरुष समानतेला प्रोत्साहन देणे, महिलांचे सक्षमीकरण करणे, महिला आणि अनाथ मुलांसाठी घरे आणि वसतिगृहे उभारणे, ज्येष्ठ नागरिकांसाठी वृद्धाश्रम, डे-केअर सेंटर आणि अशा इतर सुविधांची स्थापना तसेच सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या गटांना भेडसावणारे अनेक प्रश्न व त्यामधील असमानता कमी करण्यासाठी उपाययोजना करणे.

४) पर्यावरणीय शाश्वतता, पर्यावरणीय समतोल, वनस्पती आणि प्राण्यांचे संरक्षण, प्राणी कल्याण, कृषी वनीकरण, नैसर्गिक संसाधनांचे संवर्धन तसेच माती, हवा आणि पाण्याच्या गुणवत्तेचे जतन करणे. [गंगा नदीच्या पुनरुज्जीवनासाठी केंद्र सरकारने स्थापन केलेल्या "स्वच्छ गंगा निधी" मध्ये योगदानाचा समावेश आहे]

५) ऐतिहासिक महत्त्व असलेल्या इमारती आणि स्थळांच्या जीर्णोद्धारासह राष्ट्रीय वारसा, कला आणि संस्कृतीचे संरक्षण, सार्वजनिक ग्रंथालयांची स्थापना; पारंपारिक कला आणि हस्तकला यांचा प्रचार आणि विकास

६) सशस्त्र दलातील माजी सैनिक, विधवांसह त्यांचे आश्रित, केंद्रीय सशस्त्र पोलीस दल (CAPF) आणि केंद्रीय पॅरा मिलिटरी फोर्सेस (CPMF) मधील माजी सैनिक व त्यांच्या कुटुंबियांसाठी मदत उपाययोजना;

७) ग्रामीण खेळ, राष्ट्रीय स्तरावर मान्यताप्राप्त खेळ, पैरालिम्पिक खेळ आणि ऑलिम्पिक खेळांना प्रोत्साहन देण्यासाठी प्रशिक्षण.

८) पंतप्रधान राष्ट्रीय मदत निधी किंवा पंतप्रधान केंद्रीय सहाय्य आणि आपत्कालीन परिस्थितीत मदत निधी (पीएम केअर फंड) किंवा सामाजिक आर्थिक विकास, अनुसूचित जाती व जमाती, इतर मागासवर्गीय, अल्पसंख्याक आणि महिलांच्या मदत व कल्याणासाठी केंद्र सरकारने स्थापन केलेल्या इतर कोणत्याही निधीमध्ये योगदान,

९) (a) केंद्र सरकार किंवा राज्य सरकार किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम किंवा केंद्र सरकार किंवा राज्य सरकारच्या कोणत्याही एजन्सीद्वारे अनुदानित विज्ञान, तंत्रज्ञान, अभियांत्रिकी आणि औषध क्षेत्रातील इनक्यूबेटर किंवा संशोधन आणि विकास प्रकल्पांसाठी योगदान;

आणि

(b) सार्वजनिक अनुदानित विद्यापीठांना योगदान; इंडियन इन्स्टिटट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (IITs); अणुऊर्जा विभाग (DAE) अंतर्गत स्थापित राष्ट्रीय प्रयोगशाळा आणि स्वायत्त संस्था; जैवतंत्रज्ञान विभाग (DBT); विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभाग (DST); फार्मास्युटिकल्स विभाग, आयुर्वेद, योग आणि निसर्गोपचार मंत्रालय, युनानी, सिद्ध आणि होमिओपॅथी (AYUSH); इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय आणि इत्तर संस्था, म्हणजे संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्था (DRDO); भारतीय कृषी संशोधन परिषद (ICAR); भारतीय वैद्यकीय संशोधन परिषद (ICMR) आणि वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (CSIR), शाश्वत विकास ध्येय (SDGs) ला प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने विज्ञान, तंत्रज्ञान, अभियांत्रिकी आणि औषधांमध्ये संशोधन करण्यास योगदान.

१०) ग्रामीण विकास प्रकल्प.

११) झोपडपट्टी क्षेत्र विकास.

१२) लैंगिक समानता, महिला आणि अनाथ मुलांसाठी घरे आणि वसतिगृहे बांधणे.

१३) सामाजिक आणि आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या घटकांची असमानता कमी करण्यासाठी उपाययोजना.

कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीकरीता (CSR) उपलब्ध निधीचा विनियोग उपरोक्त बाबींसाठी अनुज्ञेय असला तरी सार्वजनिक आरोग्य विभागास CSR अंतर्गत प्राप्त होणारा निधी खर्च करण्यास आरोग्य सेवा विषयक बाबींना प्राधान्य देण्यात यावे.

(इ) केंद्र शासनाच्या कंपनी कायदा- २०१३ च्या अनुसूची-VII अंतर्गत "प्रतिबंधात्मक आरोग्य सेवेसह आरोग्य सेवेचा प्रचार व प्रसार करणे" या तरतुदीनुसार सार्वजनिक आरोग्य विभागाअंतर्गत CSR उपक्रमांमध्ये निधीचा विनियोग प्राधान्याने करण्यात यावा.

१) वैद्यकीय व कायदेशीर मदत पुरविणे, रस्ते अपघातातील पीडितांच्या उपचार व पुनर्वसनासाठी आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देणे.

२) शारीरिकदृष्ट्या अपंग व्यक्तींना सहाय्यक साधने, उपकरणे व आवश्यक सुविधा पुरविण्यासाठी प्रकल्पांची तरतूद करणे.

३) नैसर्गिक किंवा मानवनिर्मित आपत्तीच्या काळात तात्काळ मदत, वैद्यकीय साहाय्य व पुनर्वसन यासंबंधी उपक्रमांना पाठबळ देणे.

४) रस्ते अपघातांच्या घटनांमध्ये महामार्ग व शहरी भागाभोवती ट्रॉमा केअर यंत्रणा उभारणे व त्यासंबंधित सेवा पुरविणे.

५) सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या गटांना भेडसावणाऱ्या आरोग्य समस्यांचे प्रमाण कमी करण्यासाठी आणि उपाययोजना प्रभावीपणे राबविण्यासाठी सार्वजनिक आरोग्य प्रणाली व त्यांच्या सेवा वितरण पद्धतीत सुधारणा करणे.

(ई) विभागांतर्गत CSR उपक्रम राबविताना विचारात घ्यावयाच्या बाबी खालीलप्रमाणे :-

सार्वजनिक आरोग्य विभागांतर्गत CSR उपक्रम राबविताना खालील बाबींचा विचार करणे बंधनकारक राहील :-

१) CSR उपक्रम राबविणाऱ्या कोणत्याही कंपनीला सार्वजनिक आरोग्य विभागाकडून जमीन किंवा इतर कोणतीही स्थावर मालमत्ता हस्तांतरित केली जाणार नाही.

२) विभागांतर्गत हाती घेतलेले CSR उपक्रम वस्तुरूप (In Kind) स्वरूपात राबविले जातील. थेट आर्थिक हस्तांतरणाऐवजी वस्तुरूप सहाय्याला प्राधान्य दिले जाईल.

३) CSR उपक्रमांच्या अंमलबजावणीदरम्यान उद्भवणाऱ्या कोणत्याही प्रकारच्या आर्थिक, कायदेशीर किंवा इतर दायित्वांसाठी सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभाग जबाबदार असणार नाही.

४) गरजेनुसार CSR प्रकल्पांचे नियोजन, अंमलबजावणी, व्यवस्थापन सहाय्य व प्रभावी निरीक्षणासाठी प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाची स्थापना करण्यात यावी.

५) CSR निधीतून उभारण्यात आलेल्या इमारती, सुविधा किंवा स्थापनांना देणगीदाराशी संबंधित नाव दिले जाणार नाही. तथापि, देणगीदाराचे योगदान नमूद करण्यासाठी विभागाने निश्चित केलेल्या पद्धतीने केवळ शिलालेख/नोंद ठेवली जाऊ शकेल.

(उ) राज्यात कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत समित्यांची संरचना :-

सार्वजनिक आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण विभागांतर्गत CSR उपक्रमांना मान्यता देण्यासाठी खालीलप्रमाणे समित्या स्थापन करण्यात येत आहेत:-

१) **नियामक समिती -**

अ.क्र	पदनाम	
१.	मा. मंत्री , आरोग्य व कुटुंब कल्याण, मुंबई,महाराष्ट्र	अध्यक्ष
२.	सचिव-१,सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
३.	सचिव - २, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सदस्य
४.	आयुक्त आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, रा.आ.अ., मुंबई	सदस्य सचिव

नियामक समितीची जबाबदारी –

१) CSR अंतर्गत रुपये ५ कोटींपेक्षा अधिक रकमेचे प्रस्ताव/प्रकल्प/उपक्रम विचारात घेऊन त्यांना मान्यता प्रदान करणे.

२) आरोग्य सेवांच्या विकासासाठी CSR निधी व प्रकल्पांच्या संदर्भात नियामक समितीने प्रस्तावित केलेल्या धोरणात्मक बाबींचे परीक्षण करून त्यांना आवश्यक मार्गदर्शन व अंतिम मान्यता देणे.

३) CSR निधी व प्रकल्पांच्या अंमलबजावणीदरम्यान उद्भवणाऱ्या समस्यांचे निरसन करणे व उपाययोजना सुचविणे.

४) CSR अंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या प्रकल्प व उपक्रमांचा नियामक समितीकडून वेळोवेळी घेतला जाणारा आढावा परीक्षण करणे व आवश्यकतेनुसार योग्य मार्गदर्शन करणे.

५) CSR प्रकल्प व उपक्रमांच्या प्रभाव मूल्यांकन अहवालांचे परीक्षण करून त्यातून प्राप्त निष्कर्षांच्या आधारे उपयुक्त प्रकल्पांविषयी धोरणात्मक निर्णय घेणे.

६) नियामक समितीची तीन महिन्यातून किमान एक बैठक घेणे बंधनकारक राहील. तसेच आवश्यकतेनुसार मुदतीपूर्वी बैठक बोलावण्यात येईल. याबाबतची जबाबदारी संबंधित सदस्य सचिव यांच्यावर राहील.

२) कार्यकारी समिती :-

अ.क्र	पदनाम	
१.	सचिव -१,सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई	अध्यक्ष
२.	सचिव - २, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई	सह-अध्यक्ष
३.	आयुक्त आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, रा.आ.अ.,मुंबई	सदस्य
४.	संचालक १, आरोग्य सेवा, मुंबई	सदस्य
५.	संचालक २, आरोग्य सेवा, पुणे	सदस्य
६.	सहसंचालक (रूग्णालये), आरोग्य सेवा, मुंबई	सदस्य
७.	सहसंचालक (प्रा.आ./उपकेंद्र), आरोग्य सेवा, मुंबई	सदस्य
८.	सहसंचालक (तांत्रिक), आरोग्य सेवा, मुंबई	सदस्य सचिव

कार्यकारी समितीची जबाबदारी:

१) आरोग्यासंबंधित CSR उपक्रमांचे व्यवस्थापन व सुसूत्रता करण्यासाठी आवश्यक आराखडा तयार करणे.

२) राज्यस्तरीय समन्वय अधिकाऱ्याकडून प्राप्त झालेल्या अर्ज व कार्यवाहीची छाननी करून, CSR अंतर्गत रुपये ५ कोटींपर्यंतच्या प्रकल्पांना मान्यता देणे.

३) राज्यस्तरीय समन्वय अधिकाऱ्याने तयार केलेले उद्देश व कार्यपद्धतीचे विधान (Statement of Purpose and Methodology) परीक्षण करून त्यास मान्यता देणे.

४) CSR उपक्रमांची अंमलबजावणी सुलभ करण्यासाठी संबंधित संचालनालय, जिल्हा/तालुका/महानगरपालिका/क्षेत्रीय कार्यालयातील आरोग्य अधिकारी तसेच सार्वजनिक आरोग्य व्यवस्थेतील इतर सक्षम घटकांशी प्रभावी समन्वय साधणे.

५) जिल्हा स्तरावर जिल्हा आरोग्य अधिकारी व जिल्हा शल्य चिकित्सक यांचेकडे प्राप्त प्रस्तावांना कार्यकारी समितीची मान्यता बंधनकारक राहील. कार्यकारी समितीच्या मान्यतेने

उपक्रम/प्रकल्प अंमलबजावणीची जबाबदारी जिल्हा आरोग्य अधिकारी व जिल्हा शल्य चिकित्सक यांची राहील.

६) CSR उपक्रमांच्या प्रभावाचे मूल्यांकन करण्यासाठी बेसलाइन, मिडलाइन व एंड-लाइन मेट्रिक्सचे विश्लेषण करणे, आवश्यक अहवाल तयार करणे व त्याची योग्य नोंद ठेवणे.

७) CSR प्रकरणांच्या अंमलबजावणीचे परीक्षण करणे व आवश्यक सुधारणा सुचविणे.

८) आरोग्याशी संबंधित उपक्रमांना पाठिंबा देण्याची तयारी दर्शविलेल्या विविध कंपन्यांना "समर्थनासाठी विनंती" (Request for Support) प्रस्ताव सादर करण्यास मार्गदर्शन करणे.

९) उपक्रम व प्रकल्पांच्या प्रगतीचे मूल्यांकन निश्चित केलेल्या निर्देशकांनुसार (Indicators) वेळोवेळी करणे.

१०) आवश्यकतेनुसार अथवा उपक्रम संपुष्टात आल्यानंतर त्याचे प्रभाव मूल्यांकन करून घेणे.

११) CSR प्रकल्पांचे सादरीकरण संबंधित विभागप्रमुख व सहभागी संस्थांकडून समितीपुढे करून घेणे.

१२) CSR प्रकल्पांमध्ये सहभागी खाजगी संस्थेच्या मागणीप्रमाणे कार्यशाळा, वार्षिक शिखर परिषद (Annual Summit/Conclave) आयोजित करणे.

१३) कार्यकारी समितीची तीन महिन्यातून किमान एक बैठक घेणे बंधनकारक राहील. तसेच आवश्यकतेनुसार मुदतीपूर्वी बैठक बोलावण्यात येईल. याबाबतची जबाबदारी संबंधित सदस्य सचिव यांच्यावर राहील.

(ऊ) सीएसआर उपक्रम प्रभावीपणे राबविण्यासाठी "राज्यस्तरीय समन्वय अधिकारी" म्हणून कार्यकारी समितीचे सदस्य सचिव सहसंचालक (तांत्रिक), आरोग्य सेवा, मुंबई हे काम पाहतील. राज्यस्तरीय समन्वय अधिकाऱ्यांच्या जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे राहतील :-

१) सार्वजनिक आरोग्य सेवेच्या गरजांनुसार विविध प्रकल्प आवश्यकतांचे व संभाव्य देणगीदारांचे मॅपिंग करणे.

२) CSR प्रस्ताव स्वीकारणे, छाननी करणे व यथास्थिती त्यांना नियामक किंवा कार्यकारी समितीसमोर सादर करणे.

३) दैनंदिन संवादासाठी देणगीदार संस्थांशी समन्वय साधणे तसेच प्राप्त देणग्यांचे तांत्रिक मूल्यांकन तज्ज्ञांच्या मदतीने करणे.

४) कार्पोरेट भागीदारांची तांत्रिक पडताळणी, आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता व नियमांचे अनुपालन याबाबत समन्वय साधणे.

५) उपकरणे/सेवांचे वितरण, स्थापना व नंतरची पडताळणी यांचे निरीक्षण करणे.

६) वापर प्रमाणपत्रे, प्रस्ताव, दान साहित्य व प्रकल्प संचालनाशी संबंधित सर्व कागदपत्रे वेळेत संकलित करून अधिकृत नोंदी ठेवणे.

७) जिल्हा/तालुका पातळीवरील अधिकारी, स्वयंसेवी संस्था (NGO) भागीदार व विक्रेते यांच्याशी प्रभावी समन्वय राखणे.

८) CSR प्रकल्पांची माध्यम प्रसिद्धी, यशोगाथांचे दस्तऐवजीकरण करणे व कार्पोरेट भागीदारांची योग्य दृश्यमानता सुनिश्चित करणे.

९) कार्यकारी समितीला आवश्यक अहवाल, आकडेवारी व क्षेत्रीय अहवाल वेळोवेळी सादर करणे.

१०) CSR प्रकल्पांच्या कामकाजाचे मूल्यांकन स्वतंत्र/त्रयस्थ संस्थेकडून करून घेणे.

११) CSR प्रकल्पांच्या कामकाजाचा वार्षिक अहवाल कार्यकारी समिती व नियामक समितीकडे सादर करणे.

१२) CSR अंतर्गत निधी उपलब्ध करून देण्याची तयारी दर्शविलेल्या देणगीदार कंपन्यांशी संपर्क साधून, संबंधित कंपन्यांकडून समजुतीचा करार (MoU) करून घेणे.

१३) CSR निधीचा विनियोग केंद्र शासन व राज्य शासनाने वेळोवेळी विहित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार होईल, याची दक्षता घेणे.

१४) ज्या प्रयोजनासाठी CSR निधीचा विनियोग करण्यास नियामक अथवा कार्यकारी समितीकडून मान्यता दिली जाईल, त्याच प्रयोजनासाठी निधीचा वापर करण्यात येईल, याबाबत खातरजमा करणे.

(ए) आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई येथे स्वतंत्र CSR कक्ष स्थापन करण्यात यावा.

(ऐ) सार्वजनिक आरोग्य विभागंतर्गत सीएसआरची अंमलबजावणी विभागाच्या सीएसआर पोर्टलद्वारे व भारत सरकारच्या निकषांनुसार NQAS व IPHS मार्गदर्शक तत्वानुसार करण्यात यावी .

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५१०१४१७१५०४३७१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

ANIL MAHADEV KUMERIYE

Digitally signed by ANIL MAHADEV KUMERIYE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PUBLIC HEALTH DEPARTMENT, 2.5.4.20=7DE2C699C260E8B545F2736F6ACEF82DA11A2DA0A6556E5BCB99995BC112FE6, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=C4770170FA4EC3BAEC96D0FA6B787BC4696063989479F693E5F126CA6F1AF70, cn=ANIL MAHADEV KUMERIYE
Date: 2025.10.14 17:41:20 +05'30'

(अनिल कुमेरिये)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई.
२. आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक राष्ट्रीय आरोगय अभियान, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, आरोग्य भवन, मुंबई.
३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता),महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/ नागपूर.
४. महालेखापाल (लेखा व परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/ नागपूर.
५. संचालक-१, आरोग्य सेवा, मुंबई.
६. संचालक-२, आरोग्य सेवा, पुणे
७. संचालक, लेखा व कोषागरे, मुंबई.
८. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
९. सह संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व).
१०.मा. मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांचे खाजगी सचिव
११. मा. राज्य मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण यांचे खाजगी सचिव
१२. उपसंचालक,आरोग्य सेवा (सर्व),
१३. जिल्हा शल्य चिकित्सक (सर्व),
१४. जिल्हा आरोग्य अधिकारी (सर्व),
१५.सर्व कार्यासने, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. सचिव-१/सचिव-२, सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण विभाग यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक.

१७. निवडनस्ती